

STICHTING TOT BEHOUD VAN MONUMENT EN LANDSCHAP IN DE GEMEENTE UBBERGEN

MONUMENTENPRIJZEN EN TON GIJSBERS MONUMENTENPRIJS- 2005-2006

Voorwoord

Om de twee jaar reikt de stichting tot behoud van monument en landschap in de gemeente Ubbergen de monumentenprijzen uit. Het gaat hierbij om prijzen die uitgereikt worden aan eigenaren van (potentiële) monumenten of aan organisaties die zich bezig houden met monument- en/of landschapsbeheer. Eigenaren die blijk hebben gegeven van bijzondere aandacht voor het door hen bewoonde pand door middel van onderhoud, renovatie of restauratie wil de stichting graag waarderen met een prijs. Ook bezitters en beheerders van landschapselementen willen wij hier nadrukkelijk bij betrekken. Verder heeft de stichting nadrukkelijk oog voor de talrijke vrijwilligersorganisaties in onze gemeente die zich verdienstelijk maken voor behoud en beheer van monument en landschap. Ieder van hen komt voor nominatie voor een prijs in aanmerking indien men zich de afgelopen twee jaar op bijzondere wijze verdienstelijk heeft gemaakt.

De stichting heeft ook dit jaar weer een deskundige jury samengesteld bestaande uit mensen van verschillende disciplines die van belang zijn voor beoordeling van het resultaat van herstel, beheer en onderhoud.

In totaal werden door de jury 35 objecten in onze gemeente beoordeeld. Hiervan heeft zij 20 objecten kunnen nomineren voor een prijs: Negen voor de aanmoedigingsprijs en elf voor de Eervolle onderscheiding. In beide categorieën zijn vijf prijzen toegekend.

Degenen die een prijs hebben gewonnen in de categorie Eervolle Onderscheiding zijn daarmee tevens genomineerd voor de hoogste onderscheiding: de Ton Gijsbers-Monumentenprijs, vernoemd naar oprichter, oud-voorzitter en ere-bestuurslid van de stichting: Ton Gijsbers.

Met deze prijzen zijn geen grote geldbedragen gemoeid. Men moet ze zien als een stimulans en een beloning voor eigenaren en organisaties die actief en met respect voor de historie met hun bezit of het landschap omgaan. Ook dit jaar heeft de stichting weer een aardige geste voor de winnaars in petto.

In dit juryrapport zullen wij eerst ingaan op de verschillende criteria die gehanteerd zijn bij de vaststelling van de nominaties. Vervolgens geven wij het oordeel van de jury weer.

Namens de jury,

Drs. B.H.G.M. Willems
voorzitter

Juryrapport 2005-2006

betreffende de toekenning van een onderscheiding aan eigenaren van gebouwen, erven of tuinen en aan organisaties op landschappelijk gebied die over de afgelopen twee jaren – in het kader van goede monumentenzorg of landschapsbeheer – hun eigendom met zorg hebben gerestaureerd of onderhouden dan wel die door hun vrijwilligers)werk een bijdrage hebben geleverd aan het herstel of het onderhoud van het landschap in de gemeente Ubbergen.

De stichting tot behoud van monument en landschap in de gemeente Ubbergen kent sedert 1988 eenmaal in de twee jaren een aantal prijzen toe.

1. Aanmoedigingsprijs

Voor de aanmoedigingsprijs worden eigenaren genomineerd, die in de afgelopen periode zijn begonnen met een - naar het oordeel van de jury - verantwoorde maar nog niet voltooide restauratie, renovatie of herstel van hun eigendom en aan personen of organisaties, die bezig zijn met het herstel of behoud van het landschap en daarvan de eerste resultaten hebben verwezenlijkt. Een nominatie houdt een aansporing in om op de ingeslagen weg voort te gaan. Uit deze genomineerden worden vijf prijswinnaars geselecteerd.

2. Eervolle Onderscheiding

Voor de Eervolle Onderscheiding worden eigenaren genomineerd die in de afgelopen periode - naar het oordeel van de jury – hun huis, al of niet monument, hun tuin, hof of erf op een voorbeeldige wijze hebben onderhouden of gerestaureerd en daarbij zoveel mogelijk het oorspronkelijke karakter intact hebben gehouden c.q. hersteld. Ook worden hiervoor genomineerd personen of organisaties die de afgelopen jaren op cultuurhistorisch verantwoorde wijze erven, tuinen of landschapselementen hebben hersteld of onderhouden. Uit de genomineerden worden vijf prijswinnaars geselecteerd. Zij hebben zich naar het oordeel van de jury op een bijzonder verdienstelijke wijze ingezet voor het monumentale en landschappelijke erfgoed in de gemeente Ubbergen.

3. Ton Gijsbers Monumenten-prijs

Sedert 2002 heeft de stichting een derde prijs in het leven geroepen, de Ton Gijsbers Monumentenprijs. Deze hoogste onderscheiding van de stichting is vernoemd naar de oudvoorzitter van de stichting wegens zijn verdiensten voor het behoud van het waardevolle culturele erfgoed in de gemeente Ubbergen. De Ton Gijsbers Monumenten-prijs wordt toegekend aan een eigenaar of organisatie die in de afgelopen twee jaar naar het oordeel van de jury op een uitzonderlijk verdienstelijke wijze hun monumentale eigendom hebben gerestaureerd of belangrijke landschappelijke waarden hebben teruggebracht of voor teloorgang hebben behoord. Het resultaat van hun inspanningen zal een aanwinst en sieraad voor de gemeente zijn.

Samenstelling jury

De jury voor toekenning van de monumentenprijzen 2005-2006 bestond, onder voorzitterschap van de heer drs. B.H.G.M. Willems, uit de volgende personen:

De heer Ir. T. Thus, landschapsarchitect
De heer ir. S.H. van Elteren, restauratiearchitect
De heer dr. M.F.M. Wingens, cultuurhistoricus.

De jury heeft in de afgelopen maanden een veertigtal panden, erven, tuinen en landschapselementen, verspreid over de kerkdorpen in de gemeente Ubbergen, in ogenschouw genomen en kritisch beoordeeld.
Zij hechtte hierbij bijzondere waarde aan de volgende factoren.

- de mate waarin het oorspronkelijke concept of de uiterlijke verschijningsvorm van het bouwwerk en de daarbij behorende tuin, erf en overige landschappelijke waarden bewaard zijn gebleven dan wel werden teruggebracht
- de inzet en de bereikte resultaten van vrijwilligerswerk ten behoeve van het behoud, het terugbrengen of het herstel van belangrijke landschappelijke objecten
- zijn de latere (noodzakelijke) veranderingen, uitbreidingen dan wel aanpassingen harmonieus geschied
- hoe is de staat van onderhoud
- hoe manifesteert zich de onmiddellijke landschappelijke omgeving.

Verder werd bij deze prijsuitreiking bijzondere waarde gehecht aan de zichtbaar bewaard gebleven detaillering.

Gelet op deze uitgangspunten komt de jury tot het volgende oordeel.

Genomineerd worden voor de **aanmoedigingsprijzen** de volgende eigenaren en organisaties:

1.
Oude Holleweg 14, Berg en Dal
Chalet Stollenburg. Rijksmonument

Dit vakwerkhuis is omstreeks 1874 gebouwd als meesterstuk van handwerkslieden uit Neurenberg. Het stond als paviljoen op de Eerste Internationale Koloniale en Uitvoerhandel Tentoonstelling van 1883 in Amsterdam. Hierna is het verkocht en als woonhuis heropgebouwd in Berg en Dal. Het huis wordt momenteel op basis van onder meer een Monumentenwachtrapport gefaseerd en zorgvuldig gerestaureerd, waarbij verdwenen onderdelen in oude staat worden hersteld aan de hand van oude foto's en tekeningen. De eigenaar is begonnen met het interieur, waar hij de keuken weer op haar oude plaats heeft teruggebracht en het trappenhuis wil herstellen. Bijzonder prijzenswaardig is het bewerkelijke herstel van het gebrandschilderde glas-in-lood in de salon en de serre. Met de restauratie van de buitenkant – met name het terugbrengen van een aantal buitentrappen – wordt nog gewacht, maar buitenschilderwerk is reeds verricht. Het verdient aanbeveling ook de grilles die oorspronkelijk op de daknokken aanwezig waren terug te brengen. Het pand vormt een integraal geheel met de tuin en omgeving. Het behoud van de monumentale bomen in de fraaie, boven het diepe dal van de Heerlijkheid Beek gelegen tuin verdient daarom extra zorg.

2
Duffeltdijk 9, Kekerdome
Voormalige pastorie. Gemeentelijk monument

Het hoofdpand heeft een neoclassicistische opzet en is omstreeks 1850 op een oudere grondslag gebouwd. Tot 1972 diende het als pastorie bij de r.k. Sint-Laurentiuskerk van Kekerdorp. Het pand wordt momenteel gerestaureerd op grond van onder meer een Monumentenwachtrapport en een plan van een gespecialiseerde restauratieaannemer. Het gaat met name om de restauratie van nagenoeg alle ramen (schuif- en draairamen), de dakgoten en het herstel van de dakconstructie, waar een spant is weggezaagd. De ramen worden teruggebracht naar de meest oorspronkelijke drie referentieramen (een zesruits schuifvenster, een vierruits schuifvenster en een zesruits stolpraam met vast bovenlicht). Er is gekozen voor enkele (Ruysdael) buitenbeglazing met stopverf zodat de oorspronkelijke detaillering nagenoeg niet wijzigt.

3

Plezenburgsestraat 17, Leuth
De Plezenburg. Rijksmonument

Dit grote boerderijcomplex ligt op een hoge pol en bestaat uit een T-boerderij en een ingestorte schuur. De T-boerderij dateert blijkens de muurankers uit 1810 maar is in de kern veel ouder; recent bouwhistorisch onderzoek plaatst de twee kelders in de 16^e, resp. de 17^e eeuw. Voor de restauratie van dit grote en sterk verwaarloosde complex zijn moed en doorzettingsvermogen nodig, evenals een goede herbestemming en veel geld. De eigenaren hebben zich terdege voorbereid met een Monumentenwachtrapport en een bouwhistorische verkenning. Ook het uitzonderlijk goed onderbouwde plan van de gerenommeerde restauratiearchitect Tak belooft veel goeds. Helaas waren er vanaf de start grote tegenvallers, zoals de huiszwam. De kozijnen, die hieraan o.a. ten prooi zijn gevallen, zijn reeds vervangen; binnenkort volgen de ramen. Volgens de tekeningen zullen ze uitstekend gedetailleerd zijn en blijven de aanzichten en de oude maatvoering gehandhaafd. De jury beschouwt de vervanging van kozijnen en ramen als een bescheiden maar veelbelovende eerste stap in de totale restauratie van dit belangrijke complex.

4

Gemeente Ubbergen
Het Persingense Veer

Het Persingense Veer is een handmatig te bedienen veer over het Meer ter hoogte van Ubbergen waar wandelaars gebruik van kunnen maken. Het ligt halverwege de bruggen over het Meer ter hoogte van Nijmegen en Beek en vormt als zodanig een goede en aantrekkelijke schakel in de wandelinfrastructuur van de Gelderse Poort, tussen stuwwal en polder. Het veer is echter niet gemakkelijk te vinden en tamelijk moeilijk te bereiken, aangezien er ten zuiden van het Meer geen goed begaanbaar wandelpad naartoe loopt. Het lijkt dan ook vooral aangelegd voor de avontuurlijk ingestelde langeafstandswandelaar die zichzelf een weg zoekt in nieuw ontwikkelde 'struinnatuur'. Een betere inpassing in een structuur van bestaande en eventueel toe te voegen paden en wegen kan het veer toegankelijk maken voor een bredere groep van wandelaars. Het verdient daarom aanbeveling de wandelinfrastructuur niet louter op natuurbeleving te oriënteren maar deze te combineren met de beleving van cultuurhistorie door het expliciet betrekken en benoemen van oude verbindingroutes (dijken, kades en kerkenpaden). Tijdens het bezoek van de jury was het veer helaas niet te gebruiken wegens een technisch mankement.

5

dhr. Hans Maertens, Koningin Julianalaan 1, Berg en Dal
Ubbergen, natuurontwikkelingsproject Het Zwanenbroekje

Ter hoogte van Ubbergen ligt tussen de Rijksweg en het Meer een particulier natuurontwikkelingsproject op een terrein dat het Zwanenbroekje is gedoopt. Op een beperkt aantal hectares is een groot aantal, aan water relateerde, biotopen ontstaan door de afwisseling van open grasland, moeras, ruigtes, wilgenstruwelen, poelen en sloten. In het klein is hier het polderlandschap van weleer gecreëerd dat door de kleinschaligheid en grote biodiversiteit een groot contrast vormt met het open, onlangs opnieuw verkavelde landschap van de Ooijpolder. Het Zwanenbroekje ligt in de overgangszone tussen stuwwal en polder en vormt dankzij de inspanningen van de eigenaar een refugium voor tussen 't Hoog en 't Laag migrerende diersoorten en voor plantensoorten. Het project kan de plaatselijke overheid als voorbeeld dienen voor eventuele verdere ruimtelijke ontwikkeling van delen van de polder, met name in de kilometerslange strook landbouwgrond tussen de Rijksweg en het Meer die de overgang vormt tussen stuwwal en polder. Het Zwanenbroekje wordt onderhouden met behulp van de plaatselijke afdeling van het IVN, die er tevens educatieve rondleidingen verzorgt. Misschien kan het educatieve potentieel verder worden vergroot ten behoeve van de scholen die in de nabijheid liggen.

6

De Ploegdriever. Vereniging voor Landschapsbeheer Groesbeek - Ooijpolder
Ooij en Duffelt. Her- en beplanting in het kader van de Landherinrichting

In het kader van de Landherinrichting Ooijpolder en Duffelt zijn door De Ploegdriever diverse activiteiten ontplooid die de scherpe kantjes van de herverkaveling hebben afgehaald en het landschap in de polder ten goede zijn gekomen. Zo zijn een aantal heggen en delen van heggen die vanwege de herverkaveling moesten wijken met succes verplant. In de Beekse Polder zijn de kanten van nieuw gegraven sloten ingeplant, o.a. met de voor dit gebied karakteristieke grauwe wilg. Omdat de Dienst Landelijk gebied (DLG) niet tijdig aan haar herplantingsplicht kon voldoen is De Ploegdriever op verzoek van DLG bijgesprongen en heeft met behulp van vrijwilligers een verdubbeling van de aanplant van nieuwe hagen (van 5 naar 10 ha) tot stand gebracht. Ook heeft zij vijf nieuwe poelen aangelegd. De Ploegdriever heeft DLG bovendien geadviseerd over plantwijze en soortsaamenstelling van hagen in de polder. Zij heeft zo weten te voorkomen dat gebiedsvreemde beplanting is gepoot en heeft de diversiteit van het assortiment weten te vergroten.

7

Oosterpoort Wooncombinatie, Westerbeek bv en de gemeente Ubbergen, Beek
Stedenbouwkundig ontwerp De Geest

De Geest is een wat geïsoleerd plateau tegen de stuwwal achter het centrum van Beek waar de tijd lijkt te hebben stilgestaan. De bijzondere sfeer wordt bepaald door de open ruimten en voormalige boerderijtjes die herinneren aan het agrarische verleden en door de conglomeratie van gebouwen die te maken hebben met het Rijke Roomse Leven van Beek. De ontwikkeling van dit gebied voor woningbouw houdt grote gevaren in voor het behoud van het unieke karakter. Daarom is het zeer te prijzen dat de gemeente en de eigenaren van het grootste deel van De Geest, Oosterpoort Woningcombinatie en Westerbeek bv, hebben gemeend een plan te moeten maken dat recht doet aan dit bijzondere gebied. Het stedenbouwkundig ontwerp van Pouderoyen Compagnons garandeert het behoud door herbestemming van alle

cultuurhistorisch waardevolle gebouwen (met name De Vluchtheuvel en het voormalige Liefdesgesticht) en maakt gebruik van de bestaande structuur van terrasvormige stroken. Ook zal het Kastanjedal na lange tijd eindelijk weer toegankelijk worden via een openbare weg. Stichting tot behoud van Monument en Landschap is minder gelukkig met de geplande massieve bebouwing en de ontsluitende infrastructuur in het steile gedeelte van de stuwwal aan de Rijksstraatweg en zal de ontwikkelingen daaromtrent nauwgezet blijven volgen.

8

Stichting van Steen en Natuur / [eigenaar], Erlecomsedam 34
Schoorsteen voormalige steenfabriek De Ooij. Gemeentelijk monument

De schoorsteen is een onderdeel van de vroegere baksteenfabriek De Ooij. Hiervan resteren diverse andere cultuurhistorisch waardevolle restanten. Op het voormalige fabrieksterrein zijn nog een vlamoven en een hergebruikte haaghut te vinden, evenals een voormalige locomotievenloods en een werkplaats. Net buiten het fabrieksterrein ligt de vroegere bazenwoning met kantoor uit de jaren '30 – eveneens een gemeentelijk monument (Erlecomsedam 30). Het geheel vormt een belangrijk ensemble dat herinnert aan de baksteenfabricage in de Ooijpolder in de 19^e en 20^e eeuw. De schoorsteen is hersteld op initiatief van de Stichting van Steen en Natuur, met goedvinden van de eigenaar. Hij is weer opgemetseld tot de oorspronkelijke hoogte en met de oorspronkelijke detaillering. Ook werd het voegwerk hersteld, werden de stalen trekbanden en de buitenklimijzers vernieuwd en zijn een bliksemafleider-installatie en een ont- en beluchtingssysteem aangebracht. Stichting tot behoud van Monument en Landschap ziet de restauratie van dit opvallende oriëntatiepunt, dat tevens de enige schoorsteen in de gemeente is die in volle lengte bewaard is gebleven, als een bemoedigende stap in de richting van het behoud van alle resten van steenfabriek De Ooij.

9

de heer Jansen, Rijksstraatweg, Beek
Hotel 't Spijker

Sinds jaar en dag is in Hotel 't Spijker een almaar uitdijende collectie grafische en schilderkunst te bewonderen die vooral het fraaie landschap uit de onmiddellijke omgeving van het hotel tot onderwerp heeft zoals verbeeld door met name regionale kunstenaars uit de afgelopen anderhalve eeuw. De eigenaar-verzamelaar laat niet alleen de plaatselijke bevolking en gasten van elders in een semipublieke ruimte van deze collectie meegenieten, maar draagt hiermee tevens bij aan het publieke besef van de bijzondere landschappelijke kwaliteit van de gemeente Ubbergen en de verdere omgeving. De jury hoopt van harte dat hij zijn hobby ook in de toekomst hartstochtelijk blijft uitoefenen!

Uit de bovengenoemde negen genomineerden worden de volgende vijf wegens hun bijzondere verdiensten door de jury voorgedragen voor de toekenning van de **aanmoedingsprijs**:

1. mevr. ? Duffeltdijk 9 Voormalige pastorie te Kekerdom
2. dhr. Hans Maertens, Koningin Julianalaan 1, Berg en Dal Ubbergen, natuurontwikkelingsproject Het Zwanenbroekje
3. Hotel 't Spijker kunstverzameling
4. Stichting van Steen en Natuur / [eigenaar], Erlecomsedam 34 Schoorsteen voormalige steenfabriek De Ooij

5. Oosterpoort Wooncombinatie, Westerbeek bv en de gemeente Ubbergen, Beek
Stedenbouwkundig ontwerp De Geest

Vervolgens worden genomineerd voor de **eervolle onderscheiding**:

10

Ubbergse Holleweg 18-20, Ubbergen
Kopsendal. Rijksmonument

Het herenhuis heeft een eenvoudige neoclassicistische opzet en dateert uit het midden van 19^e eeuw. Het pand is grondig gerenoveerd en gerestaureerd op basis van een plan van architect Maarten Heerkens dat mede is gebaseerd op een Monumentenwachtrapport. Veel originele details konden worden behouden waaronder vrijwel alle ramen en kozijnen inclusief het originele hang- en sluitwerk. Om ondanks de enkele beglazing toch voor een aangenaam binnenklimaat te zorgen zijn er achter de ramen aantrekkelijke louvreliken geplaatst die zowel zon weren als de koude in de winter buiten houden. De noodzakelijke kapvernieuwing en de verzwaring van de vloeren zijn zorgvuldig uitgevoerd. De begane grond heeft een heldere indeling gekregen die recht doet aan de oorspronkelijke situatie. De architect heeft de oorspronkelijke vierdeling vertaald in een plattegrond met twee elkaar kruisende gangen als assen waaraan de diverse vertrekken liggen en heeft in het centrum een nieuwe trappartij toegevoegd. Een kleine, maar storende dissonant is de metalen pijp op het dakschild boven de voorgevel. Het verfwerk is uitstekend uitgevoerd en de naam 'Kopsendal' is typografisch fraai opgebracht.

11

Rijksstraatweg 23, Ubbergen
Voormalig café De Tol

Het pand, dat tot 2006 in gebruik was als café, dankt zijn naam aan de tol die tot 1929 werd geheven in het tolhuis aan de overzijde van de Rijksstraatweg. Het is omstreeks 1875 gebouwd in een eclectische stijl. Het uitgeleefde pand is na een grondige en ingrijpende renovatie onlangs voor verkoop opgeleverd. Met name de serre aan de rechterzijde is met oog voor detail vernieuwd, waarbij vooral het fraaie houtsnijwerk opvalt. Ook de veranda is vakkundig hersteld. De nieuwe dakbedekking daarentegen (betonpannen) stelt in vergelijking met het voorgaande teleur.

12

Rijksstraatweg 26, Ubbergen
Tolhuis. Rijksmonument

Het eenvoudige, symmetrische pand is gebouwd in de stationsstijl van het midden van de 19^e eeuw. De huidige naam verwijst naar de functie die het tot 1929 als tolhuis vervulde voor de 'Commissie van den Straatweg Nijmegen – Cranenburg'. De eigenaar heeft het huis met veel liefde en oog voor detail gerestaureerd. Het nieuwe dak met de Oudhollandse pannen en de goed passende daklijsten is een grote verbetering ten opzichte van de oude situatie. De spanten zijn precies op maat nagemaakt, inclusief traditionele houtverbindingen met houten pennen. Ook de nieuwe kozijnen met zesruits ramen zijn een verbetering, zij het dat de detaillering hier niet optimaal is. De kleuren van hout- en pleisterwerk zijn traditioneel

gehouden: standgroen voor de windveren, deuren en luiken, gebroken wit voor de kozijnen en ramen en wit voor het pleisterwerk. Door de vele kleine details waarop is gelet (het haltebord, de brievenbus, de maanvormige openingen in de luiken) straalt de liefde waarmee is gewerkt van het pand af!

13

Kerkdijk 1, Ooij.

Gemeentelijk monument

De huidige woning betreft het voorhuis van een vroegere boerderij die in 1856 is gebouwd. De bedrijfsgedeelte is aan het einde van de vorige eeuw gesloopt. Het grootste deel van de 20e eeuw had het voorhuis diverse functies voor de Ooijse gemeenschap: café, kapperszaak en winkel. De eigenaar is met veel liefde en oog voor detail bezig het pand, dat in slechte staat was, gefaseerd en mede op basis van een Monumentenwachtrapport te restaureren. Onder andere de windveren, het voegwerk en het pleisterwerk van het souterrain zijn reeds hersteld, evenals de gemetselde rondboog boven de deeldeuren. Ook is de rieten kap van het achterdakvlak vernieuwd. In de voorgevel is het winkelraam links naast de entree vervangen door een raam als aan de rechterkant ervan. De vervanging van de ramen was door de vorige eigenaar al ingezet en deze heeft daarbij qua indeling en detaillering niet de meest gelukkige keuzes gemaakt. De uitstraling van het pand zou nog verder verbeteren als deze ramen in de toekomst worden vervangen door meer passende.

14

Kerkdijk 20, Ooij.

Gemeentelijk monument

In dit laat-19^e-eeuwse pand was gedurende de eerste helft van de vorige eeuw een bakkerij gevestigd. In de enigszins verwaarloosde houten aanbouw bevond zich een rosmolen voor het malen van graan. Het pand is grondig gerenoveerd waarbij wijzigingen zijn aangebracht aan de voor-, zij- en achtergevel, alsmede het interieur. Binnen zijn diverse ruimten en ook de gang samengevoegd tot een grote leefruimte, maar de oude bakoven (een oorspronkelijk houtgestookte oven van chamotstenen, compleet met rijsoven) is gebleven. Buiten is de oude gevelindeling gehandhaafd, waarbij de kozijnen en ramen zoveel mogelijk zijn teruggebracht naar de oude profilering en de roedenverdeling is hersteld van acht- naar vierruits. De glas-inlood bovenlichten zijn gehandhaafd. De luiken zijn nog ontbrekende delen in het gevelbeeld. Aan de rij leilinden die voor de gevel staan ontbreekt de laatste.

15

Hezelstraat 20, Ooij.

't Pölleke. Rijksmonument

De witgepleisterde boerderij van het hallenhuistype is omstreeks 1850 gebouwd en bevindt zich samen met de naastgelegen boerderij op een hoge pol. De beide boerderijen maken deel uit van de oudste, in wezen middeleeuwse dorpskern van Ooij. In het voormalige bedrijfsgedeelte is een verkeerde aanpak uit het verleden onder de deskundige begeleiding van Meijknecht-Kuier Architecten met veel smaak en oog voor detail hersteld. Hier is het skelet in oude staat teruggebracht, waarbij zelfs de wisselende houtsoort per staander is gehandhaafd. Dankzij de in het zicht gelaten zijbeuken naast de herstelde stijlen is in de oude deel, die thans als woonkamer wordt gebruikt, een bijzondere ruimtewerking ontstaan. Aan de buitenkant is het rieten dakvlak aan de westzijde vernieuwd. De ramen aan de zijgevels zijn

bij deze verbouwing ongemoeid gelaten, maar laten nog ruimte voor verdere reconstructie van de oorspronkelijke uitstraling van het pand.

16

Leuthsestraat 2, Persingen.
De Plak. Rijksmonument

Deze eenzaam op een hoge pol gelegen T-boerderij geldt als de oudste van de gemeente Ubbergen. Een gedenksteen draagt het jaartal 1629. De rieten kap van de deel is in 2005 in oude luister hersteld, waarmee een lange periode van achteruitgang tot staan is gebracht. Een aantrekkelijk detail vormt de naam 'De Plak' die in het riet is uitgeschoren.

17

Rijksstraatweg 107, Beek.
Villa Maria. Rijksmonument

De statige villa is gebouwd in 1893 en draagt kenmerken van de toen gangbare chaletstijl. De eigenaar onderhoudt zijn pand al vele jaren regelmatig, verantwoord en met respect. In de loop der jaren zijn vele onderdelen van vooral het interieur op verantwoorde wijze hersteld en/of gereconstrueerd. Onlangs is wederom buitenschilderwerk verricht en zijn de glas-in-lood bovenramen van de serre gerestaureerd, waarbij zij waar nodig zijn hersteld en vastgezet maar niet geheel opnieuw verlood.

18

Bosweg 31, Beek.
De Severen. Gemeentelijk monument

Het pand naar een ontwerp van architect D. Semmelink is in 1898 gebouwd in de stijl van de Nieuwe Kunst (Jugendstil). De eigenaar onderhoudt zijn pand al vele jaren regelmatig, verantwoord en met respect. Onlangs zijn buiten schilderwerkzaamheden verricht en zijn de windveren aan de westzijde vervangen. De dekplanken hebben daarbij een zinkafdekking gekregen. De bovenranden van de luiken zijn bovendien voorzien van een loodafdekking. Ook de pironnen en de windvaan zijn hersteld. Het pand heeft een prachtige presentatie maar wordt helaas vrijwel geheel aan het zicht onttrokken door hoogopgaande beplantingen. Privacy, presentatie en uitzicht kunnen goed samengaan bij een weloverwogen snoei-en kapplan.

19

Bestuur Stichting 'Het Kerkje van Persingen'
Rijksstraatweg 273, 6573 CW Beek-Ubergen
Het Kerkje van Persingen. Rijksmonument

Het kerkje is omstreeks 1400 gebouwd als dorpskerk voor Persingen. Voor de instandhouding van dit rijksmonument is in 1993 een stichting opgericht die zich ten doel stelt het kerkje dusdanig te beheren en exploiteren dat het voor het publiek toegankelijk is en dat het gebruik recht doet aan de monumentale en cultuurhistorische waarde ervan. De stichting, die het gebouw in 1998 in eigendom verwierf, slaagt hier uitstekend in. In de jaren 1996/1997 heeft zij het kerkje grondig laten restaureren. De vroegere gerfkamer is toen herbouwd. In 2002 werd een Lindsen-orgel aangekocht en in het kerkje geplaatst. De stichting is uiterst succesvol in het organiseren van diverse passende activiteiten, zoals kunstexposities (vrijwel elk

weekeinde), concerten, burgerlijke en kerkelijke huwelijken, uitvaarten, de jaarlijkse kerstmarkt en andere, vooral culturele bijeenkomsten. Ook geeft zij grafische kunst uit (de jaarlijkse kunstmappen).

20

Weverstraat 2, Kekerdom.

Haerenshof. Gemeentelijk monument

Dit indrukwekkende boerderijcomplex, gelegen op een lage, brede pol, is misschien wel het mooiste uit de gemeente Ubbergen. Het bestaat uit een T-boerderij met evenwijdig hieraan een schuur die door middel van een dwarsbouw met elkaar zijn verbonden, zoals gebruikelijk in De Duffelt. De boerderij is gebouwd in het eerste decennium van de 19^e eeuw, maar grondig verbouwd in 1873. Sinds die datum is zij in handen van dezelfde familie gebleven. In 2003 is op basis van een Monumentenwachtrapport een renovatietraject gestart waarbij gefaseerd onderdelen van het complex worden aangepakt. Het gaat om het opnieuw voegen van de muren, het herstel of de vervanging van deuren en goten en constructieve verbeteringen. Het woonhuisgedeelte is reeds voltooid; aan het bedrijfsgedeelte en de schuur is al veel werk verricht. Op de deel zijn twee verzakte gebintstijlen die er de oorzaak van waren dat de kap op het muurwerk ging drukken, onlangs opgekrikt, waarna de uitbuikende zijmuur kon worden geconsolideerd. De eigenaren zijn echter niet alleen zeer bewust en met veel liefde en gevoel bezig met het onderhoud van hun gebouwde bezit; ook de hof, de boomgaard en de overige gronden die bij de boerderij horen als totale representatieve buitenruimte, worden piekfijn onderhouden. Zo zijn vorig jaar de gaten in de meidoornhaag rondom de boomgaard opnieuw ingeplant. Het ensemble van gebouwen en gronden geeft een nog volstrekt authentiek beeld van een boerderijcomplex uit de eerste helft van de 20^e eeuw.

Uit de hierboven genoemde elf genomineerden worden de volgende vijf door de jury wegens hun bijzondere verdiensten voorgedragen voor de toekenning van de **eervolle onderscheiding**:

Uit de hierboven genoemde elf genomineerden worden de volgende vijf door de jury wegens hun bijzondere verdiensten voorgedragen voor de toekenning van de **eervolle onderscheiding**:

1. Haerenshof, Weverstraat 2, Kekerdom
2. Tolhuus. Rijksmonument Rijksstraatweg 26, Ubbergen
3. Hezelstraat 20, Ooij, 't Pölleke. Rijksmonument
4. Kerkdijk 1, Ooij. Gemeentelijk monument
5. Ubbergse Holleweg 18-20, Ubbergen Kopsendal. Rijksmonument

Ten slotte is de jury van mening dat wegens de best geslaagde en de meest verdienstelijke restauratie van de afgelopen twee jaren de **Ton Gijsbers-monumentenprijs** moet worden toegekend aan:

Boerderijcomplex Haerenshof te Kekerdom

t.a.v. de heer en mevrouw De Bruijn

Weverstraat 2 Kekerdom

Met name vanwege hun oog voor het totaalbeeld van het boerderijcomplex, zowel de binnenruimte (de keurig verzorgde deel) als de buitenruimte, bestaande uit goed onderhouden gebouwen en stijlvolle, functionele, sobere en monumentale beplantingen die kenmerkend zijn voor de inrichting van boerenerven uit de eerste helft van de vorige eeuw. Een aantrekkelijk onderdeel van die buitenruimte is de siertuin die in eerste aanleg dateert uit 1873. In de met buxushaagjes omzoomde perkjes worden rozen en dahlia's gekweekt. Het complex Haarenshof is door de bijzondere zorg die eraan wordt besteed zonder meer een sieraad voor de gemeente Ubbergen.

Beek-Ubbergen, 11 april 2007